

Diş Hekimliğinde Uzmanlık Sınavı (DUS)

Doç. Dr. Hanefi Kurt

1974 yılında Muğla'da doğdu. İlköğrenimini Muğla Atatürk İlköğretim Okulunda, orta ve lise öğrenimini Muğla Anadolu Lisesinde tamamladı. İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nden 1997 yılında mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde protetik diş tedavisi doktorasını tamamladı. Aynı üniversitenin Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Anabilimdalı Total Parsiyel Protez Bilimdalında 1998-2011 yılları arasında görev yaptı. Dr. Kurt, 2011 yılından beri İstanbul Medipol Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinde görev yapmaktadır.

Diş Hekimliğinde Uzmanlık Sınavı (DUS), tüm diş hekimliği öğrencileri tarafından yıllardır beklenen ve belki de hiç yapılamayacağı düşünülen bir sınavdı. Bu bekleyişteki en önemli neden, uzmanlıkla doktoranın aynı başlık altında değerlendirilmesi ve doktora giriş sınavının yapılışında ve değerlendirilmesinde objektif olunmadığı kanısının varlığıydı.

Geçmişte doktora başvuru için KPDS, TOEFL veya bunlara eş bir yabancı dil sınavından geçer not almış olmak yeterliydi. Ardından anabilim dalları tarafından yapılan yazılı ve sözlü sınavlar sonucu en yüksek notu alan öğrenciler doktora başlayabilmekteydi.

Genellikle kamu personelinin yabancı dil farkı almak için girdiği KPDS'nin akademik hayata başlamada ölçüt olarak alınmasının yanlış olduğundan yola çıkılarak akademik eğitime daha uygun olan Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı (ÜDS) yapılmaya başlandı. 2013 yılından itibaren ÖSYM tarafından KPSS, TUS, DUS gibi sınav ve yerleştirme işlemleri için yabancı dil bilgisi seviyesini belirlemeye yönelik olarak sadece Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Sınavı'nın (YDS) yapılacağı, ÜDS ve KPDS gibi diğer yabancı dil seviye belirleme sınavlarının yapılmayacağı bildirilmişti. Ancak 2013 Bahar Dönemindeki sınav kılavuzunda sınavda yüksek puan alarak yerleştirmeye hak kazanan uzmanlık adaylarının yerleştirme işleminin yapılabilmesi için yabancı dil yeterliliği arandığı, bunun da YDS, ÜDS veya KPDS'den en az 50,000 puan olduğu belirtilmektedir.

Doktora giriş için sözlü ve yazılıların her bölüm tarafından tek tek yapılmasında

yaşanılan sıkıntılar nedeniyle objektif ölçütler oluşturabilmek için akademik kariyere başlamak isteyen tüm lisans ve yüksek lisans mezunlarına yönelik olarak ÖSYM tarafından, Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı (ALES) düzenlenmeye başladı.

Bunun üzerine doktora başlama kriteri olarak üniversiteler tarafından öğrencinin tüm öğrenim hayatındaki başarısını değerlendirmeye katacak farklı formüllerle kriterler oluşturuldu. Örneğin İstanbul Üniversitesi'nde diş hekimliğinde doktora programına başvuran bir adayın değerlendirilmesi için İÜ Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 10. Maddesinde belirtilen aşağıdaki formül kullanılmaktadır.

(2) *Doktora programlarına giriş notunun belirlenmesinde, ALES veya eşdeğeri sınav notunun veya temel tıp notunun %50'si; lisans not ortalamasının %10'u, yüksek lisans yapmadan kabul edilenlerde %20'si; yüksek lisans not ortalamasının %10'u, mülakat puanının %20'si ve yabancı dil notunun %10'u toplanır. Küsuratlı notlarda virgülden itibaren üç haneden sonrası yuvarlanır.*

(3) *Doktora programlarına kabul edilebilmek için giriş notunun en az 70 olması gerekir. Adaylar, ilân edilen kontenjanlara, en yüksek nottan başlayarak yapılan sıralama ile yerleştirilir.*

1 Temmuz 2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 27981 Sayılı ve 2011/1985 Karar Sayılı "Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" başlıklı yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte diş hekimliğinde köklü bazı değişiklikler meydana geldi.

Bu yönetmelikle birlikte diş hekimliğinde 2 olan uzmanlık ana dal sayısı 8'e çıkmıştır. Yeni kabul edilen uzmanlık dalları ile bu dallarda eğitim süreleri Tablo 1'de görülmektedir.

Diş hekimliğinde uzmanlık ana dalları ve eğitim süreleri

Belirlenen yeni ana dallarla birlikte bu bölümlerde öğrenim görecektir diş hekimlerinin belirlenmesi amacıyla da ÖSYM tarafından Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavı (DUS) uygulanmaya başlanmıştır.

Diş Hekimliği Uzmanlık Sınavı olan DUS aynen tıpta uzmanlık sınavında olduğu gibi diş hekimliği fakültelerinde uzmanlık eğitimi yapacak öğrencileri objektif ölçütlere göre seçmek için yapılan bir sınavdır.

Sınavın uygulanması ve değerlendirilmesi

DUS; Ankara, İstanbul ve İzmir olarak üç merkezde yapılmaktadır. Sınav, sırasıyla temel bilimler testi (40 soru) ve klinik

Tablo 1: Diş hekimliğinde uzmanlık ana dalları ve eğitim süreleri

Ana Dallar	Eğitim Süreleri
1-Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi	4 yıl
2-Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi	3 yıl
3-Çocuk Diş Hekimliği	3 yıl
4-Endodonti	3 yıl
5-Ortodonti	4 yıl
6-Periodontoloji	3 yıl
7-Protetik Diş Tedavisi	3 yıl
8- Restoratif Diş Tedavisi	3 yıl

bilimler testi (80 soru) olmak üzere toplam 120 sorudan oluşmaktadır. Bu testler için verilen toplam cevaplama süresi 150 dakikadır (2,5 saat). Testler puanlanırken her bölümde doğru cevapların sayısından yanlış cevapların sayısının dörtte biri düşülmekte ve kalan sayı o bölümle ilgili ham puanı oluşturmaktadır.

Ayrıca ilgili yönetmelikteki hüküm uyarınca adaylar;

a) *Uzmanlık eğitimine devam etmekte iken sınava girildiğinde,*

b) *Uzmanlık eğitimine devam etmekte iken istifa edenlerin istifalarını takip eden ilk sınavda,*

c) *Bir uzmanlık alanına yerleştirildiği halde eğitime başlamayanların takip eden ilk sınavda,*

yerleştirmeye esas olan mesleki bilgi puanı % 2 oranında düşürülmektedir.

Sınav sonuçlarına göre bir programa yerleştirilen adayların hakları yalnız ilgili sınav dönemi için geçerlidir.

Ayrıca Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliğinin 19. maddesine göre uzmanlık programlarında aylıksız olarak eğitim görmek isteyen diş hekimliği fakültesi mezunu yabancı uyruklu adaylar da bu sınava girmek zorundadırlar.

Sınavın kapsamı

DUS mesleki bilgi sınavının yaklaşık kapsamları Tablo 2'de belirtilmiştir.

Bugüne kadar 2012 ilkbahar döneminden başlayarak toplam 3 sınav yapılmıştır. Bu sınavlara katılım Tablo 3'de görülmektedir.

Sınavlara başvuran aday sayısının her dönemde yapılan yaklaşık 200 yerleştirme ile birlikte azaldığı görülmektedir. Ayrıca sınava başvuran adayların yaklaşık %10'unun başvurdukları sınava girmedikleri görülmektedir. Sınavlardaki başarı durumu Tablo 4'deki gibidir.

Adayların temel bilimler alanında soruların yaklaşık %35'ini doğru yanıtladığı görülürken, klinik bilimlerde ilk sınavda % 40'larda son sınavda ise % 61'lerde sorulara doğru yanıt verilmiştir. Üniversitemizde uzmanlık eğitimine başlamış adaylarla yaptığımız görüşmelerde bu tabloyla uyumlu görüşler ortaya çıkmıştır. Adaylar temel bilimler sorularının çok zor olmadığını ancak basitleştirilmiş TUS sorularına benzediğini ve genellikle daha yakın ilgi alanları olan baş boyun bölgesinden değil de tüm vücudu kapsayan sorular olması nedeniyle zorlandıklarını belirtmişlerdir. Sınav sorularının derslerde işledikleri konularla uyumu konusunda farklı şehirlerde öğrenim gören adayların sınavı farklı değerlendirdiği görülmektedir. Ankara'da öğrenimini tamamlayan

adaylar sınav sorularının genellikle derslerde işledikleriyle uyumlu olduğunu belirtirken, İstanbul'da öğrenim görmüş adaylar derslerde işledikleri konularla başlık olarak aynı olsa da işlenişleri açısından farklılık olduğunu, bu nedenle başlangıçta zorlandıklarını ancak hazırlık kurslarıyla bu açığı kapattıklarını belirtmişlerdir. Bu da başlangıçta daha düşük olan klinik bilimleri sorularındaki başarı yüzdesinin zamanla artışının açıklamasında bir ipucu olabilir.

DUS'u başarmış olan adayların sınav konusunda yaşadıkları en önemli sıkıntı, kaynak olarak kullanılan ve referans alınan Türkçe veya farklı dillerde yazılmış kaynakların belirli olmamasıdır. Öğrenim hayatları boyunca yararlandıkları Türkçe veya İngilizce kaynaklar arasında en temel konularda bile farklı düşüncelerin bulunduğunu bildiren öğrencilerin öncelikli istekleri bu konuda bir standardizasyonun sağlanmasıdır. Tabii ki bilim tek bir kitap üzerinden değerlendirilemez ancak yararlanılabilecek birkaç kaynağın bilinmesi hem öğrencilerin doğru bilgilere ulaşması açısından hem de adayların dersane ve kurslara mahkûm olmadan kendi kendilerine eksiklerini kapatabilmeleri açısından oldukça yararlı olacaktır. Bir diğer sorun ise öğrenim hayatları boyunca gördükleri derslerin ders yükü ile orantılı olmayan bir soru dağılımının bulunmasıdır. Örneğin klinik bilimlerde 5 yıl boyunca yüzlerce saat ders yükü bulunan bir alanla, 1 ya da 2 yılda 30-40 saat ders yükü bulunan alanın aynı soru ağırlığına sahip olması da eleştirilen bir diğer konu olarak dikkat çekmektedir.

Diş hekimliği eğitiminde bilginin ve yorumlamanın önemi çok büyüktür, ancak öğretim üyeleri olarak bizim eksik olduğunu düşündüğümüz en önemli nokta ise, mesleğini tümüyle eliyle icra eden bu hekimlik branşında el becerisinin göz ardı edilmiş olmasıdır. Bu konuda günümüz teknolojilerindeki büyük gelişim adayların el becerilerinin modern simülasyon cihazlarıyla objektif olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir. Gelecekte sınav sisteminin içerisine, teorik olarak belirli bir barajı aşan adayların ayrıca pratik olarak da değerlendirilebilmesinin eklenmesinin daha doğru bir aday seçim yöntemi olacağını düşünmekteyiz.

Sonuç olarak eksikliklerine rağmen yapılan değişikliklerin mesleğimiz açısından son derece önemli olduğu aşikârdır. Uzmanlık yönetmeliği ile yıllardır birçok konuda mağdur olan doktora adı altında hem doktora hem de uzmanlık için yıllarca çalışmış birçok uzman diş hekiminin emekleri sonunda karşılığını bulmuştur. Bunun yanında ortaya çıkan DUS'un, mevcut en objektif uzman aday seçim kriteri olduğu da görülmektedir.

Tablo 2: DUS'daki soruların alanlara göre dağılımı

	Alanlar	Testteki Soru Sayısı	Testteki Yaklaşık Yüzdesi
Temel Bilimler Testi	Anatomi	6	5
	Fizyoloji	6	5
	Histoloji ve Embriyoloji	4	4
	Tıbbi Biyokimya	6	5
	Tıbbi Mikrobiyoloji	6	5
	Tıbbi Patoloji	4	4
	Tıbbi Farmakoloji	4	4
Klinik Bilimler Testi	Tıbbi Biyoloji ve Genetik	4	4
	Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi	10	8
	Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi	10	8
	Çocuk Diş Hekimliği	10	8
	Endodonti	10	8
	Ortodonti	10	8
	Periodontoloji	10	8
	Protetik Diş Tedavisi	10	8
	Restoratif Diş Tedavisi	10	8
	Toplam	120	100

Tablo 3: DUS'a başvuran, giren ve girmeyen adayların dönemlere göre dağılımı

	2012 İlkbahar	2012 Sonbahar	2013 İlkbahar
Sınava Başvuran Aday Sayısı	2104	1617	1341
Sınava Giren Aday Sayısı	1912	1454	1265
Sınava Girmeyen Aday Sayısı	192	163	76
Sınavı Geçersiz Aday Sayısı	1	0	0

Tablo 4: Yapılmış olan sınavlardaki doğru cevaplanan soruların ortalama ve standart sapmaları

Uygulanan Testler	Ortalama	Standart Sapma	Soru Sayısı
2012 İlkbahar Temel Bilimler	11.679	8.909	40
2012 Sonbahar Temel Bilimler	15.420	7.853	40
2013 İlkbahar Temel Bilimler	14.238	8.451	40
2012 İlkbahar Klinik Bilimler	32.221	11.433	80
2012 Sonbahar Klinik Bilimler	41.083	12.766	80
2013 İlkbahar Klinik Bilimler	49.287	12.395	80